УДК 35

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-11\(17\)-120-132](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-11(17)-120-132)

Непомнящий Олександр Михайлович доктор наук з державного управління, професор, заслужений будівельник України, президент Громадської спілки «Міждержавна гільдія інженерів-консультантів», професор кафедри комп'ютерних технологій будівництва та реконструкції аеропортів, Національний авіаційний університет, просп. Любомира Гузара, 1, м. Київ, 03058, тел.: (044) 406-79-76, e-mail: n_a_m@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5766-3150>

Медведчук Оксана Валеріївна кандидат наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту, Університет новітніх технологій, вул. Метробудівська, 5а, м. Київ, 03065, тел.: (044)-227-28-86, e-mail: medvedchuk_o@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2795-8193>

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ СПІЛЬНОТИ

Анотація. Взаємодія органів влади та професійної спільноти – поняття багатоаспектне і комплексне. Важливо розглядати це явище через призму визначення партнерства як причини та процесу взаємодії, що побудована на ідеалах владно-громадянського та бізнес-секторального поєднання інтересів.

У статті представлено інформаційно-аналітичний компендіум сфери забезпечення владно-професійного співробітництва, проаналізовано законодавчі, інституційні й методично-організаційні передумови формування відкритого та гласного пошуку консенсусу в частині «нетіньових» проєвропейських державно-управлінських перетворень. Здійснено вибіркового огляд способів нівелювання бюрократизації та сповільненого «руху назустріч» – від влади до професійної спільноти. Визначено правову, управлінську та політико-соціальну природу взаємодії органів влади та професійної спільноти як інструментарію побудови сучасного, гуманного та цілораціонального владно-управлінського апарату в Україні.

Попри переваги владно-професійної співпраці у вигляді проєвропейських підходів до налагодження зв'язків із громадськістю, виявлено недоліки такої взаємодії, спричинені, зачасти, низькою фаховою компетентністю представників громадськості. Установлено кореляцію ефективності участі організованих об'єднань представників фахової спільноти та експертів у формуванні державної регуляторної політики зі ступенем їх компетентності в питаннях тих сфер професійної чи господарської діяльності, до участі в управлінні якими вони залучаються.

Доведено, що роздержавлення управління суспільно-економічною сферою життя – шлях до стабілізації демократичного суспільства із вільними ринками та ефективним господарюванням. При цьому до участі в регулюванні окремих галузей слід залучати представників фахових об'єднань учасників відповідних ринків з перспективою розвитку саморегулювання як ефективного механізму управління професійною і господарською діяльністю.

Ключові слова: владно-професійна взаємодія, громадянська участь, організації громадянського суспільства, державне управління, саморегулювання.

Nepomnyashchy Oleksandr Mykhailovych Doctor of Public Administration, Professor, Merited Builder of Ukraine, President of Interstate Consultants Engineers Guild, Professor of the Department of Computer Technologies and Reconstruction of Airports, National Aviation University, Liubomyra Husara prospect, 1, Kyiv, 03058, tel.: (044) 406-79-76, e-mail: n_a_m@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5766-3150>

Medvedchuk Oksana Valeriyivna Candidate of Sciences in Public Administration, Docent, Professor of the Department of Public Administration and Information Management, University of New Technologies, Metrobudivska St., 5a, Kyiv, 03065, tel.: (044)-227-28-86, e-mail: medvedchuk_o@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2795-8193>

THE ROLE OF THE STATE IN ENSURING INTERACTION BETWEEN GOVERNMENTS AND THE PROFESSIONAL COMMUNITY

Abstract. Cooperation between the public authorities and the professional community is a complex concept. It is important to consider this phenomenon through the prism of the definition of partnership as the cause and process of interaction based on the ideals of government-civic and business-sectoral combination of interests.

The paper presents a data, information and analytical compendium of the sphere of ensuring cooperation between the public authorities and professional community. It analyzes legislative, institutional and organizational background for shaping open and public search for the consensus on "non-shadow", pro-European public administration transformations. The study selectively reviews ways to reduce bureaucratization and slow government "movement towards" the professional community. It determines legal, management, political and social nature of interaction between the public authorities and professional community as a tool for the creation of modern, people-friendly and purposeful rational governance apparatus in Ukraine.

Despite the benefits of cooperation between the government and the professional community in the form of pro-European approaches to building connections with the public, the paper identifies shortcomings of such interaction, which are mostly caused by poor professional competence of the public members.

The study establishes relationship between the efficiency from the input of professional associations comprising experts in different fields in the formation of government regulatory policy and the level of professional competence in the corresponding fields.

The paper proves that privatization of management of socio-economic sphere is the way to the stabilization of democratic society with free markets and efficient management. Moreover, representatives of professional associations in the particular market sectors should be involved in the regulation of certain industries, with the perspective to develop self-regulation as a mechanism for the efficient professional and business activity management.

Keywords: interaction between the public authorities and professional community, public involvement, civil society organizations, public administration, self-regulation.

Постановка проблеми. Формування та реалізація державної політики у будь-якій сфері – річ найчастіше відособлена, а тому – «приватна» та малодоступна для аргументованої координації громадянським суспільством (у тому числі – професійною спільнотою) в Україні.

Взаємодія влади та професійної спільноти розглядається багатьма науковцями як концептуальний напрямок державної політики у розрізі владно-громадських консультацій. Обґрунтовуючи дану думку, І. Пахомов відзначив дуальність та двосторонність подібних відносин: питання у владній грамотності, що повинна поєднуватися із громадянською активністю (остання включає політико-правову та соціальну культуру суб'єктів) [1].

Деякого уточнення та галузевої деталізації потребує форма проведення владно-професійних (громадських) консультацій. Відповідно до пункту 11 Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, такі консультації можуть мати безпосередній формат (шляхом проведення публічного громадського обговорення або електронного консультування) та опосередкований формат (аналіз та моніторинг громадської думки з конкретного питання) тощо [2].

Важливим є визначення та ієрархічне поєднання інтересів певних груп суб'єктів (зокрема, професійної спільноти) та урядово-владних поглядів (концептуальних ідеологій), тож участь громадськості у нормопроектуванні, передбачена пунктом 12 згаданого Порядку – рух у напрямку глобальних перетворень державотворення, пов'язаних із предметно-конкретними механізмами реалізації прав, свобод та інтересів людини та громадянина.

Потребує комплексного розгляду проблематика теоретичного та практичного базису владно-професійної кооперації в Україні. Як відомо, непоодинокими є випадки невідповідності «нормативно-паперового» підґрунтя реальним методологічним аспектам процедурної реалізації норми (положення) законодавства. Через це варто дослідити ефективність інституційної складової урядово-громадянської взаємодії, зокрема, діяльність

Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства [3] задля комплексного розуміння основ політико-соціального регулювання означених питань в контексті Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [4, 5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі держави у взаємодії органів влади та професійної спільноти є предметом наукового інтересу багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. У контексті нашого дослідження варто виділяти науковий доробок Г. Юськова, І. Динник, А. Шинкарьова, В. Проданика та інших.

Мета статті – дослідити концептуально-предметні аспекти впливу держави на забезпечення взаємодії органів влади та професійної спільноти у контексті євроінтеграції та гуманізації вітчизняного владно-управлінського апарату.

Виклад основного матеріалу. Рівень взаємодії влади та професійної спільноти – визначник та індикатор успішності державної політики в аспекті державно-приватної кооперації. Зокрема, такої думки притримується І. Динник, котра вважає децентралізаційні перетворення та владно-соціальний діалог головним інструментами та критеріями ефективного владного курсу держави. На переконання вченої, взаємодія держави та профільної спільноти можлива за умови створення дієвого механізму, що прискорить формування організаційно-правової бази громадянської проактивності в Україні [6]. Водночас доведено, що правова держава створює умови для нормального функціонування і розвитку громадянського суспільства. У такій взаємодії містяться гарантії вирішення виниклих протиріч правовим цивілізаційним шляхом, виключення соціальних катаклізмів, ненасильницького поступального розвитку суспільства [7], що реалізуються, зокрема, через взаємодію влади і професійної спільноти.

У контексті дослідження доцільним буде звернути увагу на міжнародні рішення і документи щодо владно-громадської взаємодії, зокрема: Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [8], Резолюцію Ради ООН з прав людини «Простір громадянського суспільства: створення та підтримка безпечних та сприятливих умов на законодавчому рівні та на практиці» [9], Рекомендацію Ради Європи щодо юридичного статусу неурядових організацій у Європі [10], Рекомендації ОБСЄ щодо сприяння більш ефективної участі об'єднань громадян у процесах прийняття державних рішень тощо [11].

Деякі із зазначених приписів вже виконуються в Україні. Наприклад, важливим є аспект ефективного діалогу між тими, хто приймає рішення (владними органами), та громадянським суспільством, що у підсумку має сформулювати фінансово та технологічно доступне суспільство інформаційного простору, котре, відповідно, наділене правом моніторити та оцінювати владні рішення із суспільно важливих питань. Серед міжнародно-правових документів, якими керується Україна під час провадження владно-професійної взаємодії та які останнім часом імplementовано в українське законодавство

варто виділити Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) [12].

З іншого боку, в Україні формується власне правове поле щодо забезпечення взаємодії органів влади та професійної спільноти. Основу нормативно-правової бази з означених питань складають Закони України «Про громадські об'єднання», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про політичні партії в Україні», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», інші законодавчі акти України, рішення Уряду та Президента України [13].

У контексті дослідження необхідно зупинитися на концептуальних стратегічних документах з питань владно-громадської взаємодії, основним із яких є Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 [4] та на 2021-2026 роки [5].

В Указі Президента України № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», де було детально визначено основи Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, відзначається, що на часі у питаннях вітчизняного державотворення існує проблема неефективного громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування. Поміж тим, до подібних проблем віднесено слабкий практичний аспект політико-соціальної та державно-політичної організації владно-професійної комунікації [4].

Окрім вищенаведених проблем у сфері взаємодії влади та громадянського суспільства в Україні (включаючи аспекти взаємодії із професійною спільнотою) до субсидіарних недоліків регламентації подібної кооперації означений Указ відносить: слабкий розвиток державно-соціальних та податково-економічних стимулів з боку органів влади; стагнаційний статус державної фінансової підтримки окремих сфер бізнесу; програмно-проектну невизначеність та наявність інформаційно-нормотворчої колізійності; відсутність належного рівня співпраці між органами державної влади і місцевого самоврядування та громадськими організаціями та, як результат, появу державно-комунального сектору координації, що збільшує відсоткові показники бюджетно-видаткових субвенцій та зменшує ефективність (якість послуг, швидкість кооперації, бюрократизм та інші гібридні форми урядово-комунікаційного спотворення). Наостанок, до проблематичних аспектів розвитку громадянського суспільства в Україні та, відповідно, взаємодії органів влади та професійної спільноти зазначений документ відносить прогалини у сфері інформаційного просвітництва як інструменту громадсько-публічної кооперації.

Потрібно відмітити, що зазначений Указ визначив мету та принципи Національної стратегії на 2016-2020 роки. Відтак, до них було віднесено: правове верховенство; пріоритет людських прав, свобод та інтересів; політичну прозорість, організаційну відкритість та недискримінаційність

стосовно громадянського суспільства загалом (щодо компетенції органів державної влади). На додаток, громадськість, відповідно до тексту документу, має бути залучено до формування державної, регіональної та місцевої політики. Де-факто, до процесу конструктивної взаємодії влади та професійної спільноти законодавець відносить взаємну відповідальність владних інституцій та громадськості, комунікація котрих відбувається на засадах прозорості координації [4].

В основу нової Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки закладено бачення ролі і значення громадянського суспільства та принципів його взаємодії з державою, що ґрунтується на стандартах, закріплених у низці міжнародних документів. Також декларуються ключові цілі щодо інститутів громадянського суспільства, визначені в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [5]. Передбачено сприяння посиленню участі інститутів громадянського суспільства у соціально-економічному житті країни через надання соціальних та інших послуг, соціальне підприємництво, державно-приватне партнерство. Низка завдань спрямовані на налагодження суспільно корисної міжсекторальної співпраці: інститути громадянського суспільства – органи влади – бізнес.

Загалом, підсумовуючи тенденції розвитку громадянського суспільства в Україні та діяльність держави у відповідній сфері за 2016-2020 роки, попри низку досягнень та позитивних змін документ містить характеристики недоліків та проблем в означеній сфері, серед яких [5]:

недостатній розвиток інститутів громадянського суспільства, відсутність стабільного залучення професійних кадрів та фінансових і матеріальних ресурсів, сталих практик партнерства з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом;

недостатнє застосування механізмів громадської участі у формуванні та реалізації державної політики на національному та регіональному рівнях;

низький рівень поширення громадянських практик, що потребують організаційних і колективних зусиль (зокрема, участі у діяльності інститутів громадянського суспільства);

недостатньо досконалі механізми реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства тощо.

Підсумовуючи, можна дійти висновку про необхідність посилення координації між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства. При цьому інституційну складову урядово-громадянської взаємодії, яка слугує механізмом реалізації співпраці органів влади та професійної спільноти, складають громадські ради при центральних та місцевих органах виконавчої влади, Рада голів громадських рад при органах виконавчої влади, урядово-громадські ініціативи відповідного спрямування, у тому числі проекти, що реалізуються за кошти міжнародної технічної допомоги.

В контексті розглянутих вище стратегічних документів слід відмітити створення консультативно-дорадчого органу для владно-громадської комунікації при Президентові України, яким є Координаційна рада сприяння розвитку громадянського суспільства, положенням про яку було передбачено методично-моніторингове та оціночно-реалізаційне забезпечення реалізації Національної стратегії розвитку громадянського суспільства, посилення ролі громадянського контролю та державно-регіонального співробітництва Уряду та професійної спільноти в Україні [3].

Слід зазначити, що первинне рішення про створення Координаційної ради в контексті реалізації Національної стратегії розвитку громадянського суспільства на 2016 – 2020 роки було імперативним та не передбачало варіативності [4]. Водночас, відповідний пункт Указу Президента України про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки містить диспозитивні норми, які дають право Кабінету Міністрів України використати інший порядок правового врегулювання. Зокрема, Уряду пропонується «визначити механізми для належної координації та моніторингу реалізації Стратегії, зокрема вивчити можливість створення координаційного органу із залученням до його складу на паритетних засадах представників органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства, міжнародних організацій, наукових установ, експертів [5]. Означене свідчить про зміну підходів до формату взаємодії владних інституцій та демократизацію владно-управлінських процесів в Україні.

Ще одним прикладом інституції з урядово-громадянської взаємодії є Ініціатива «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні», що є продовженням міжнародної Ініціативи, започаткованої 20 вересня 2011 р. у рамках сесії Генеральної Асамблеї ООН задля підвищення рівня прозорості влади, збільшення участі громадськості у соціально-політичному житті держави та покращення рівня підзвітності владно-управлінського апарату, що поєднується із технологічно-інноваційним підґрунтям [14]. У рамках Ініціативи уряди країн-учасниць розробляють спільно з інститутами громадянського суспільства дворічні плани дій з впровадження Ініціативи; забезпечують відкритість процесу впровадження Ініціативи та консультацій з громадськістю; проходять незалежне оцінювання результатів.

Реалізація означеної Ініціативи в Україні відбулася у п'ять етапів [15]:

перший – впровадження Ініціативи на основі заходів громадського експертування, визначених розпорядженням Уряду від 05.04.2012 № 220;

другий – виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1176, новацією якого є поява терміну «партнерів» як конкретних громадських організацій, що певним чином координують реалізацію планів дій;

третій – реалізація розпорядження Уряду від 30.11.2016 № 909, що відзначається розвитком електронної демократії та прозорого і відкритого характеру проведення публічних закупівель;

четвертий – охоплений розпорядженням від 18.12.2018 № 1088, основними контекстами якого стала відкрита та прозора освіта, охорона навколишнього природного середовища, відкриття інформації про бенефіціарних власників; бюджетне забезпечення та його гласність тощо;

п'ятий – виконання розпорядження Уряду від 24.02.2021 № 149, основами якого стало впровадження платформи громадянського суспільства «ВзаємоДія», інфраструктурне, патентне та інноваційне впровадження доступності та відкритості даних.

На Глобальному саміті Партнерства «Відкритий Уряд» у 2012 році український план дій був визнаний одним з найкращих, а під час Глобального саміту Партнерства у Парижі у 2016 році національна електронна система публічних закупівель PROZORRO отримала нагороду «Open Government Awards 2016» [15].

З метою координації роботи органів виконавчої влади з реалізації Ініціативи Кабінет Міністрів утворив Координаційну раду з питань реалізації в Україні міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд».

Не менш важливою за інституційну є методично-організаційна складова забезпечення взаємодії органів влади та професійної спільноти, що включає порядки, механізми та процедури такої взаємодії.

Відповідно до нормативів та рекомендацій, консультації з громадськістю мають проводитись із обов'язковим орієнтуванням на тематику та мету обговорення, їх строк проведення та чинники, що можуть прискорити / унеможливити проведення подібної консультації. Обов'язковим елементом при цьому є створення робочих груп із подальшим плануванням формату проведення консультацій. Окрім того, наголошується на необхідності залучення фахових груп (окремих експертів) задля обробки та аналізу пропозицій і зауважень, що надходять у процесі обговорення. Обов'язковий елемент процедури – звіт за результатами обговорення, що готується після закінчення дискурсу та прийняття рішень [2].

Як відомо, інформатизаційні перетворення становлять невід'ємну частину державно-політичного курсу будь-якої проєвропейської держави. Наприклад, в Україні активно розвивається сегмент електронного консультування з громадськістю. Дана опція передбачається офіційним веб-порталом Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади та врегульована раніше згаданою постановою Кабінету Міністрів України [2], де визначаються основи процедурного забезпечення владно-професійної взаємодії. Зокрема, мова йде про висування пропозицій та зауважень щодо подібних публічних заходів та використання засобів Інтернет-мережі задля проведення консультацій із громадянським суспільством.

Процедура вивчення громадської думки має відзначатися об'єктивністю та достовірністю. Задля цього владі рекомендується координувати власну діяльність шляхом укладення договорів з експертами-фахівцями, інститутами

громадянського суспільства та професійними органами координації.

Досить контраверсійним видається процес отримання інформації щодо громадської думки. Способами збору даних є фокус-групи, соціологічні дослідження та спостереження, та окремо – створення «гарячих» консультаційних ліній. Виникає питання щодо ефективності та прийнятності отримання масиву інформації, що дозволив би відкрито, гласно та ефективно координувати взаємодію влади та професійної спільноти в Україні.

Потрібно зауважити, що спектр питань, котрі розглядаються під час владно-професійних обговорень, може бути різним. Знову-таки, Уряд виокремлює такі підвиди (підгалузі) урядово-суспільної комунікації [2]: економічний розвиток держави, захист та охорона прав, свобод та інтересів громадянина; політико-економічні та соціокультурні питання, розгляд яких потребує комплексної владно-професійної взаємодії тощо.

Тобто, органи влади та професійна спільнота взаємодіють за принципом вибіркового, комплексного та уніфікованого контролю головних питань державотворення, управління владно-урядовими процесами та визначення основ владно-професійної комунікації.

На Рис. 1 представлено проблематичні аспекти державного управління, пов'язані із процесом владно-професійної кооперації в Україні.

Рис. 1. Державно-управлінська проблематика владно-професійної кооперації в Україні

Окреслені вище проблеми потребують точкового усунення задля ефективного та проактивного функціонування громадянського суспільства, а точніше – владно-професійного взаємозв'язку за європейськими канонами.

Слід відзначити, що громадська думка (в тому числі, позиція професійної спільноти) – явище збірне. Наприклад, Г. Юськов визначає даний процес як набуття певною групою людей конкретної думки стосовно яскравого суспільного питання, що має предметну важливість для соціально-політичної спільноти, певної групи людей тощо. При цьому такі дані, зазвичай, носять економіко-інформаційний або ситуативно-комплексний характер [16].

Мусимо констатувати, що наділення надмірними повноваженнями представників громадськості, так само як прийняття владно-управлінських рішень виключно на основі пропозицій громадськості, в окремих випадках може знижувати ефективність державної регуляторної політики, розмивати відповідальність управлінських структур та спричиняти дисбаланс інтересів основних стейкхолдерів. Тим не менш, закордонний досвід свідчить, що держава відіграє істотну, проте не обов'язково головну роль у системі регулювання господарської діяльності загалом і в окремих її компонентах зокрема. Відмінною особливістю сучасних систем технічного забезпечення економічно розвинених держав є широке застосування механізмів саморегулювання та залучення фахівців приватного сектору для виконання функцій нагляду, контролю й оцінки відповідності [17].

Роздержавлення управління шляхом передачі державних функцій приватному сектору з низки об'єктивних політичних і економічних причин є частиною державної політики у більшості економічно розвинених країн, що, в умовах глобалізації, підвищує також вплив маркетингових технологій в регулюванні відповідних ринків [18]. При цьому в системі державної регуляторної політики роль організованих об'єднань представників фахової спільноти та окремих експертів прямо корелюється зі ступенем їх компетентності у питаннях регулювання тих сфер професійної чи господарської діяльності, до участі в управлінні яких вони залучаються [19].

Висновки. Детальний аналіз ролі держави у забезпеченні взаємодії органів влади та професійної спільноти дає змогу зробити висновок про активний розвиток співпраці влади з громадою та бізнесом у різних формах, як-от: проведення консультацій з громадськістю (офлайн та онлайн); діяльність громадських рад при центральних та місцевих органах влади; розробка стратегічних документів зі сприяння розвитку громадянського суспільства тощо. Подібна взаємодія, попри переваги у вигляді проєвропейських підходів до налагодження зв'язків із громадськістю, намагання підвищити ефективність взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування і відповідних кваліфікованих громадських об'єднань, містить певні недоліки, спричинені, зачасти, низькою фаховою компетентністю представників громадськості.

Міжнародний досвід та кращі вітчизняні практики демонструють, що роздержавлення управління суспільно-економічною сферою життя – шлях до стабілізації демократичного суспільства із вільними ринками та ефективним господарюванням. При цьому до участі в регулюванні окремих галузей слід залучати саме представників фахових об'єднань учасників відповідних ринків з перспективою розвитку саморегулювання як ефективного механізму управління професійною і господарською діяльністю.

Література :

1. Пахомов І. Централізація і децентралізація виконавчої влади в сучасній Україні / І. Пахомов // Право України. – 1997. – № 12. – С. 18-19.
2. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 лист. 2010 р. № 996. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-p>
3. Питання Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства: Указ Президента України від 4 лист. 2016 р. № 487/2016. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2016>
4. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 26 лют. 2016 р. № 68/2016. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/68/2016>
5. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: Указ Президента України від 7 верес. 2021 р. № 487/2021. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021>
6. Динник І. Механізми взаємодії держави і громадянського суспільства в умовах децентралізації : дис. ... к.н.держ.упр. : 25.00.02. / МАУП, Київ, 2019. 298 с.
7. Непомнящий О.М. Трансформація в умовах глобалізації функцій інституту держави, громадянського суспільства та їх взаємодія / О.А. Дегтяр, О.М. Непомнящий // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування : електрон. наук. фах. вид ХНТУ. – 2017. – № 1 – Режим доступу : http://el-zbirn-du.at.ua/2017_1/7.pdf
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19 жовт. 1973 р. № 2148-VIII. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
9. Простір громадянського суспільства: створення та підтримка безпечних та сприятливих умов на законодавчому рівні та на практиці : Резолюція Ради ООН з прав людини від 23 верес. 2013 р. Режим доступу: http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/24/L.24
10. Щодо правового статусу неурядових організацій в Європі : Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи від 10 жовт. 2007 р. Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194609>
11. Рекомендації та іноземний досвід : офіційний веб-портал КМУ // Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/rekomendaciyi-ta-inozemnij-dosvid>
12. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : Міжнародний документ, ратифіковано Законом України від 6 лип. 1999 р. № 832-XIV. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#
13. Громадянське суспільство і влада. Нормативно-правова база : офіційний веб-портал КМУ // Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/normativno-pravova-baza>

14. Офіційний веб-сайт міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» // Режим доступу: <https://www.opengovpartnership.org/>

15. Партнерство «Відкритий Уряд» : офіційний веб-портал КМУ // Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/partnerstvo-vidkritij-uryad>

16. Юськов Г. Механізми взаємозв'язків з громадськістю в системі публічного управління України : дис. ... к.н.держ.упр. : 25.00.02. / МАУП, Київ, 2020. 266 с.

17. Непомнящий О.М. Сутність та значення механізмів професійного саморегулювання в розвитку системи технічного забезпечення у будівництві / О. М. Непомнящий // Публічне урядування : вид. ВАДНЗДУ та МАУП. К. Видавничий дім «Персонал». – 2015. – № 1. С. 147-154.

18. Romanenko, E. Theoretical and methodological identification of the concept of “marketing communications” (archetypal approach) / I. Chaplay E. Romanenko // Public management. – 2017. – № 3(8) – P. 259-266.

19. Medvedchuk O.V. Self-regulation in Ukraine's State Regulatory Policy System / O.V. Medvedchuk // News of science and education. – 2018. – № 4(60). 2018. – P. 3-9.

References:

1. Pahomov, I. (1997). Centralizacija i decentralizacija vikonavchoї vladi v suchasnij Ukraїni [Centralization and decentralization of executive power in modern Ukraine]. *Pravo Ukraїni – Law of Ukraine*, 12, 18-19 [in Ukrainian].

2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukraїni “Pro zabezpechennja uchasti gromads'kosti u formuvanni ta realizacїi derzhavnoї politiki” [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On ensuring public participation in the formation and implementation of state policy”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-p> [in Ukrainian]

3. Ukaz Prezidenta Ukraїni “Pitannja Koordinacijnoї radi sprijannja rozvitku gromadjans'kogo suspil'stva” [Decree of the President of Ukraine “Issues of the Coordinating Council for the Promotion of Civil Society Development”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2016> [in Ukrainian]

4. Ukaz Prezidenta Ukraїni “Pro sprijannja rozvitku gromadjans'kogo suspil'stva v Ukraїni” [Decree of the President of Ukraine “On promoting the development of civil society in Ukraine”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/68/2016> [in Ukrainian]

5. Ukaz Prezidenta Ukraїni “Pro Nacional'nu strategiju sprijannja rozvitku gromadjans'kogo suspil'stva v Ukraїni na 2021-2026 roki” [Decree of the President of Ukraine “On the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021-2026”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021> [in Ukrainian]

6. Dinnik, I. (2019). Mehanizmi vzaemodії derzhavi i gromadjans'kogo suspil'stva v umovah decentralizacїi [Mechanisms of interaction between the state and civil society in terms of decentralization] . Candidate's thesis. Kiїв: MAUP [in Ukrainian].

7. Nepomnjashhij, O.M. Degtjar, O.A. (2017). Transformacija v umovah globalizacїi funkcij institutu derzhavi, gromadjans'kogo suspil'stva ta їh vzaemodija [Transformation in the conditions of globalization of functions of the institute of the state, civil society and their interaction]. *Teorija ta praktika derzhavnogo upravlinnja i miscevogo samovrjaduvannja - Theory and practice of public administration and local self-government*, 1 URL: http://el-zbirn- du.at.ua/2017_1/7.pdf [in Ukrainian].

8. Ukaz Prezidenta Ukraїni “Mizhnarodnij pakt pro gromadjans'ki i politichni prava” [Decree of the President of Ukraine “International Covenant on Civil and Political Rights”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 [in Ukrainian]

9. Rezolucija Radi OON z prav ljudini “Prostir gromadjans'kogo suspil'stva: stvorennja ta pidtrimka bezpechnih ta sprijatlivih umov na zakonodavchomu rivni ta na praktici” [UN Human Rights Council Resolution “The space of civil society: creating and maintaining safe and favorable

conditions at the legislative level and in practice”]. (n.d.). *ap.ohchr.org*. Retrieved from http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/24/L.24 [in Ukrainian]

10. Rekomendacija Komitetu ministriv Radi Evropi “Shhodo pravovogo statusu neurjadovih organizacij v Evropi” [Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe “On the legal status of non-governmental organizations in Europe”]. (n.d.). *wcd.coe.int*. Retrieved from <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194609> [in Ukrainian]

11. Rekomendacii ta inozemnij dosvid [Recommendations and foreign experience]: URL: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/rekomendaciyi-ta-inozemnij-dosvid> [in Ukrainian]

12. Konvencija pro dostup do informacii, uchast' gromads'kosti v procesi priynjattja rishen' ta dostup do pravosuddja z pitan', shho stosujut'sja dovkillja : Mizhnarodnij dokument, ratifikovano Zakonom Ukraïni vid 6 lip. 1999 r. № 832-XIV. Rezhim dostupu: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015# [in Ukrainian]

13. Gromadjans'ke suspilstvo i vlada. Normativno-pravova baza [Civil society and government. Regulatory framework]: URL: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/normativno-pravova-baza> [in Ukrainian]

14. Oficijnij veb-sajt mizhnarodnoï Inicijativi «Partnerstvo «Vidkritij Urjad» [Official website of the International Open Government Partnership Initiative]. URL: <https://www.opengovpartnership.org/> [in Ukrainian]

15. Partnerstvo «Vidkritij Urjad» [Open Government Partnership] URL: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/partnerstvo-vidkritij-uryad> [in Ukrainian]

16. Jus'kov, G. (2020). Mehanizmi vzaemozv'jazkiv z gromads'kistju v sistemi publichnogo upravlinnja Ukraïni [Mechanisms of public relations in the system of public administration of Ukraine]. Candidate's thesis. Kiïv: MAUP [in Ukrainian].

17. Nepomnjashhij, O.M. (2015). Sutnist' ta znachennja mehanizmv profesijnogo samoreguljuvannja v rozvitku sistemi tehničnogo zabezpečennja u budivnictvi [The essence and significance of mechanisms of professional self-regulation in the development of the system of technical support in construction]. *Publichne urjaduvannja* [Public governance], 1, 147-154 [in Ukrainian].

18. Romanenko, E. Theoretical and methodological identification of the concept of “marketing communications” (archetypal approach) / I. Chaplay E. Romanenko // *Public management*. – 2017. – № 3(8) – P. 259-266.

19. Medvedchuk O.V. Self-regulation in Ukraine's State Regulatory Policy System / O.V. Medvedchuk // *News of science and education*. – 2018. – № 4(60). 2018. – P. 3-9.